

СЕКЦІЯ 3 ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ВИХОВАННЯ

УДК 37.032:796.011.3–057.87

РОЛЬ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ВИХОВАННІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ

Биковська Л.Б., к. пед. н., доцент,
доцент кафедри фізичної культури

Київський національний торговельно-економічний університет

У статті розглянуто роль здоров'язберігаючого освітнього середовища у вихованні фізичної культури студентів. Проаналізовано теоретико-методичне підґрунтя здоров'язберігаючого освітнього середовища у вихованні фізичної культури студентів. Розкрито сутність понять «середовище», «освітнє середовище», «здоров'язберігаюче освітнє середовище». Описано зміст та особливості здоров'язберігаючого освітнього середовища у вихованні фізичної культури студентів у ЗВО. Охарактеризовано принципи здоров'язберігаючого освітнього середовища у вихованні фізичної культури студентів. Наголошується на важливості та актуальності здоров'язберігаючого освітнього середовища щодо виховання фізичної культури студентів у ЗВО.

Ключові слова: *середовище, освітнє середовище, здоров'язберігаюче освітнє середовище, здоров'я, здоровий спосіб життя, студентська молодь, фізична культура, фізичне виховання.*

В статье рассмотрена роль здоровьесберегающей образовательной среды в воспитании физической культуры студентов. Проанализирована теоретико-методическая основа здоровьесберегающей образовательной среды в воспитании физической культуры студентов. Раскрыто сущность понятий «среда», «образовательная среда», «здоровьесберегающая образовательная среда». Описаны содержание и особенности здоровьесберегающей образовательной среды в воспитании физической культуры студентов в ВУЗ. Охарактеризованы принципы здоровьесберегающей образовательной среды в воспитании физической культуры студентов. Отмечается важность и актуальность здоровьесберегающей образовательной среды по воспитанию физической культуры студентов в ВУЗ.

Ключевые слова: *среда, образовательная среда, здоровьесберегающая образовательная среда, здоровье, здоровый образ жизни, студенты, физическая культура, физическое воспитание.*

Bykovska L.B. ROLE OF HEALTHY SAFE EDUCATIONAL ENVIRONMENT IN STUDENTS' PHYSICAL STUDIES HEALING

The article examines the role of healthcare-saving educational environment in the education of students' physical culture. The theoretical and methodological basis of health-preserving educational environment in the education of students' physical culture is analyzed. The essence of concepts is outlined: "environment", "educational environment", "health-preserving educational environment". The content and features of health of a preserving educational environment in the education of students' physical culture in HEI are described. It is characterized by the principles of healthcare-saving educational environment in the education of students' physical culture. It is emphasized on the importance and urgency of healthcare-saving educational environment in the education of students' physical culture in the HEI.

Key words: *environment, educational environment, healthcare educational environment, health, healthy lifestyle, student youth, physical culture, physical education.*

Постановка проблеми. Вироблення стратегії виховання фізичної культури особистості в сучасних глобалізаційних умовах вимагає знання й урахування тенденцій, які відображають пріоритети європейського світогляду, що визначає основні вектори людського поступу. Нинішні теоретичні пошуки в педагогічній сфері виховання фізичної культури особистості утворюють орієнтацію на створення для студентства розвивального, соціокультурного середовища та гуманної психологічної атмосфери, для

якої свобода та соціальна відповідальність є головними життєвими орієнтирами. Така провідна виховна позиція має передбачити створення здоров'язберігаючого освітнього середовища в закладах вищої освіти (далі – ЗВО), яка забезпечила б оптимальні можливості особистості для самоутвердження, вияву її таланту, виховання сили духу та здоров'я, підтримання здорового способу життя та гармонійного тілесного розвитку.

Це дає змогу розглядати здоров'язберігаюче освітнє середовище як цілісне яви-

ще, що постає як результат виховного та розвивального впливу здоров'язберігаючих технологій на особистість, які втілюються в низці інтегрованих показників, таких як самодостатність, гідність, відданість, здатність до постійного самовиховання та саморозвитку, спрямування свого потенціалу на користь суспільства.

З огляду на це дедалі більшої дієвості набуває особистісна ідея, яка конкретизується в запиті суспільства на таку молоду людину, що була б відповідальною за себе, вмiла досконало усвідомлювати себе та свої вчинки, прагнула б до повної актуалізації та гармонізації свого потенціалу й фізичного розвитку.

Нині як на теоретичному, так і на практичному рівнях простежується тенденція розгляду здоров'язберігаючого освітнього середовища у ЗВО як системи дій суб'єкта управління, спрямованої на засіб проектування, перетворення середовища, діагностику результату навчання та виховання. Йдеться про створення для студентів функціонального комфорту, відповідного здоров'язберігаючого середовища, у якому молода людина об'єктувала би свою духовну природу, ціннісно загартувала би себе, долаючи різного роду перешкоди до досягнення нею гармонійного фізичного розвитку, естетичної тілесної краси та професійного зростання.

У зв'язку з цим особливої значущості набуває питання створення здоров'язберігаючого освітнього середовища як дієвого чинника виховання фізичної культури студентів у ЗВО, що зумовлює актуальність обраного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз педагогічної спадщини зарубіжних і вітчизняних наукових досліджень дав змогу теоретично обґрунтувати ідею виховного впливу середовища, яка реалізована у досвіді шкіл Німеччини (Е. Нігермайер, Ю. Ціммер), «паралельних шкіл» Франції (Б. Бло, Л. Порше, П. Ферра), «шкіл без стін» Великої Британії (Р. Волтер, С. Вотсон, Б. Хоскен) та школи «екосистеми» в США (Дж. Гудленд). У першій третині ХХ століття ідея виховання середовищем знайшла практичне втілення в радянській педагогіці середовища (Н. Йорданський, О. Калашніков, М. Крупеніна, С. Шацький, В. Шульгін) і в практиці соціального виховання.

У педагогічній спадщині ХХ століття середовище ототожнювалося з вихованням у ньому та вважалося центральним поняттям педагогіки. На значенні соціального оточення для розвитку дитини наголошував ще Л. Виготський: учитель може бути

безсилим у безпосередньому впливові на учня, але вчитель має безліч можливостей для опосередкованого впливу на учня через соціальне середовище. Співзвучно з Л. Виготським зазначав А. Макаренко, що виховує не стільки вихователь, скільки середовище, яке організовується для цього найбільш вигідним способом. Український психолог Г. Костюк запропонував формулу «середовище – спадковість – виховання», яка дала змогу затвердити необхідність адаптації до соціальних змін не тільки «душею», а й власним здоровим тілом, що перебуває під владою цієї душі (свідомості, настанови, орієнтації) в навколишньому середовищі. С. Рубінштейн стверджував, що не тільки середовище впливає на людину, а й людям під силу змінювати середовище.

У сучасних теоретичних і методичних публікаціях В. Баришнікова, Л. Волкова, О. Даценка, О. Мітіної, Н. Щуркової, О. Ярошинської, В. Ясвіна висвітлено особливості застосування середовищного підходу. Дж. Гібсон, В. Дроф, Г. Ковальов, Н. Крилов, А. Осмолов, В. Рубцов розглядали освітнє середовище як засіб і чинник розвитку соціальної активності суб'єктів освітнього та виховного процесів. В їхніх роботах застосовуються різні методологічні підходи до вивчення та проектування (сутність, структура), психолого-педагогічні можливості освітнього середовища.

Усебічний аналіз виховних можливостей середовища здійснив Ю. Мануйлов у концепції середовищного підходу, у якій розглянуто засоби організації середовища та оптимізацію його впливу на особистість дитини [3]. Як наголошує вчений, середовище стає засобом виховання лише за належних значень його ніш. Значення середовища формуються під впливом стихій завдяки реальним творчим діям суб'єкта.

І. Бех зазначає, що доцільно організований виховний процес через середовище має зрештою сформувати в особистості індивідуальну концепцію здоров'я; звісно, що перед кожним індивідом постане необхідність адаптації до соціальних змін не тільки «душею», а й власним здоровим тілом, що перебуває під владою цієї душі (у свідомості, настанові, орієнтації) [1, с. 382].

О. Єжова визначає, що застосування середовищного підходу необхідне для створення освітнього середовища, сприятливого для формування ціннісного ставлення до здоров'я учнів професійно-технічних навчальних закладів [2].

С. Сичов констатує, що за цих умов забезпечується загальна спрямованість в організації навчального середовища, у межах якого послідовно реалізуються етапи

прилучення студентів до цінностей фізичної культури, відбуваються позитивні зміни в опануванні ними успадкованими резервами фізичного, психологічного, соціального здоров'я та відповідними знаннями, уміннями, компетентностями [6].

Аналіз психолого-педагогічних досліджень засвідчує, що проблема створення здоров'язберігаючого освітнього середовища як дієвого чинника виховання фізичної культури студентів у закладах вищої освіти не досить розкрита та потребує подальших наукових розвідок.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Перед сучасним фізичним вихованням у ЗВО постала проблема створення відповідного освітнього середовища, забезпечення внутрішньої єдності цінності здоров'я особистості з базовими морально-духовними смислоттєвими цінностями, приведення цих цінностей до єдиної системи.

Ознайомлення з результатами наукових доробків учених і практичним досвідом роботи вивчення специфіки створення здоров'язберігаючого освітнього середовища як дієвого чинника виховання фізичної культури студентів у ЗВО дало змогу виявити низку суперечностей дослідження, які існують у ЗВО, зокрема між: реаліями освітнього середовища у ЗВО та реалізацією середовищного підходу в навчанні та вихованні; необхідністю проведення системної роботи щодо формування ціннісного ставлення до власного здоров'я студентів і недостатньою теоретико-методологічною розробленістю зазначеної проблеми; усвідомленням викладачами фізичного виховання значущості формування в студентській молоді ціннісного ставлення до власного здоров'я, ведення здорового способу життя та їхньою невідповідністю до цього процесу. Зазначені суперечності обґрунтовують актуальність теми дослідження, яка полягає у визначенні здоров'язберігаючого освітнього середовища як дієвого чинника виховання фізичної культури студентів у ЗВО.

Постановка завдання. Мета статті полягає в розкритті ролі здоров'язберігаючого освітнього середовища у формуванні фізичної культури студентів.

Завдання: 1. Проаналізувати теоретико-методичне підґрунтя здоров'язберігаючого освітнього середовища у вихованні фізичної культури студентів.

2. Розкрити сутність понять «середовище», «освітнє середовище», «здоров'язберігаюче освітнє середовище».

3. Описати зміст та особливості здоров'язберігаючого освітнього середовища

у вихованні фізичної культури студентів у ЗВО.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз теоретичних досліджень проблеми визначення ролі здоров'язберігаючого освітнього середовища у вихованні фізичної культури студентів дав нам змогу виявити неоднозначність тлумачень здоров'язберігаючого освітнього середовища в організації навчально-виховного процесу у ЗВО. У контексті нашого дослідження до викладення означеної проблеми вважаємо за необхідне звернутися до трактувань понять «середовище», «освітнє середовище» та «здоров'язберігаюче освітнє середовище».

Основні положення середовищного підходу в освіті розробив Ю. Мануйлов, який розглянув засоби організації середовища та оптимізацію його впливу на особистість молодшої людини [3]. Як наголошує вчений, середовище стає засобом виховання лише за належних значень його ніш. Значення середовища формується під впливом стихій завдяки реальним творчим діям суб'єкта.

Продовжуючи розглядати педагогічні ідеї Ю. Мануйлова щодо вивчення поняття середовища у вихованні, можна безпосередньо погодитись із науковцем, що середовище має великий спектр різноманітних можливостей, що сприяють розвиткові особистості студента. Він вважає, що такими можливостями є такі, що дають змогу споглядати за чимось, змагатися, виявляти себе в різних справах; можливість, що дають особистості щось мати та вміти.

А. Бандура, В. Джеймс, С. Дерябо, В. Стрельнікова, О. Мітіна, Д. Роттер дотримуються аналогічних поглядів і наголошують на тому, що поведінка людини залежить від особистісних особливостей, характеру конкретної ситуації та їхнього взаємного впливу. Отже, розвиток особистості багато в чому залежить від конкретного соціального та освітнього середовища.

Ми погоджуємося з думкою сучасних дослідників, що середовище як поняття – це сукупність засобів і прийомів здійснення навчально-виховної діяльності в освітньому середовищі.

Вивчаючи поняття «освітнє середовище», нами було проаналізовано низку публікацій сучасних учених і педагогів (Н. Александров, І. Демаков, Л. Новікова, К. Приходченко, Н. Селіванов, І. Шендрік, В. Ясвін).

У цих працях ми зустрічаємо більш широке розуміння «освітнього середовища», наприклад як реальності, а «освітнього простору» – як результату засвоєння цієї реальності [4; 9], більш загальним є поняття «освітній простір», до якого як складова входить «освітнє середовище» [5; 8].

В. Ясвін зазначає, що освітнє середовище – це система впливів й умов формування особистості за визначеним зразком, а також система можливостей для її розвитку, які містяться в соціальному та просторово-предметному оточенні.

К. Приходченко охарактеризовує поняття «освітнє середовище» як єдність дій школи, сім'ї, позашкільних і державних закладів, а також громадянських елементів інформаційно-культурного середовища. На думку науковця, технологія створення освітньо-виховного середовища сприяє домінуванню інтелектуальної творчої праці особистості як основного багатства та надбання суспільства [5].

Згідно з визначеннями більшості науковців, освітнє середовище – це сукупність об'єктивних зовнішніх умов, факторів, соціальних об'єктів, необхідних для успішного функціонування освіти; це система впливів та умов формування особистості, а також можливостей для її розвитку, які містяться в соціальному та просторово-предметному оточенні. Отже, освітнє середовище можна визначити як систему умов виховання та навчання особистості, засвоєння нею знань, умінь і навичок у процесі здійснення навчальної діяльності.

Розглядаючи поняття «освітнє середовище» з погляду формування фізичної культури студентів, необхідно відзначити виникнення таких словосполучень, як «здоров'язбережувальний освітній простір» і «здоров'язбережувальне освітнє середовище» [7]. Як зазначає М. Смирнов, під здоров'язбережувальним освітнім простором мається на увазі простір, у якому виключаються або мінімізуються шкідливі для здоров'я учнів впливи освітнього процесу, поступово покращуються умови, що сприяють організації навчально-виховного процесу, необхідного для формування та збереження здоров'я учнів і педагогів [7, с. 192].

На підставі наведених вище міркувань ми вважаємо за потрібне в нашому дослідженні використовувати поняття «здоров'язберігаюче освітнє середовище», під яким розуміємо систему впливів, умов і можливостей, які позитивно впливають на формування активної, всебічно розвинутої особистості, збереження та зміцнення її здоров'я в навчально-виховному процесі, формування її соціально-психологічної сфери, що визначає загальнолюдські гуманістичні цінності.

Згідно із середовищним підходом, провідним засобом формування фізичної культури особистості є спеціально створене в освітньому закладі здоров'язберігаюче освітнє середовище, яке ми розглядаємо

в нашому дослідженні як сукупність різних умов і можливостей фізичного та духовного формування й саморозвитку особистості, які є в просторово-предметному та соціальному оточенні. Реалізація середовищного підходу дає змогу спиратися на особистісний досвід студентів, залучати їх до здоров'яспрямованої діяльності як рушійної сили формування ціннісного ставлення до здоров'я, враховувати їхні інтереси, потреби, цінності, формувати вмотивованість здоров'яспрямованої діяльності та забезпечувати досвід здорового способу життя. Структура такого здоров'язберігаючого освітнього середовища містить суб'єктів (викладачі, студенти та інші), просторово-предметний (фізичне оточення), соціально-комунікативний (ціннісні орієнтації та соціальні взаємодії) та змістово-технологічний (програми, методики тощо) компоненти, що сприяє цілісному розвитку й саморозвитку особистості.

На нашу думку, здоров'язберігаюче освітнє середовище у формуванні фізичної культури студентів має на меті забезпечення внутрішньої єдності цінності здоров'я особистості з базовими морально-духовними смисложиттєвими цінностями, приведення цих цінностей до єдиної виховної системи. Унаслідок цього особистість входить у таку сферу навчально-виховної діяльності, у якій тільки й можливі вияви її творчості, пов'язаної з власним тілесно-духовним удосконаленням, поліпшенням здоров'я та веденням здорового способу життя.

Відповідно до вищезазначеної мети нами було визначено завдання здоров'язберігаючого освітнього середовища у формуванні фізичної культури студентів, а саме: 1) заохочення та допомога в удосконаленні та розвитку здобутих знань, умінь і навичок щодо зміцнення здоров'я та здорового способу життя; 2) орієнтація особистості на формування інтересу до занять фізичними вправами у процесі навчання на основі використання нових емоційно привабливих засобів фізичного виховання (аеробіка, фітнес, бодіфітнес, йога, шейпінг, хортинг); 3) застосування індивідуального й диференційованого підходу до студентів у залученні до фізкультурно-оздоровчої діяльності; 4) розширення морально-ціннісних орієнтацій студентів на здоровий спосіб життя, зміцнення здоров'я та формування стійкої мотивації до спортивної та фізкультурно-масової діяльності.

На основі середовищного підходу, відповідно до уявлень щодо структурування змісту здоров'язберігаючого освітнього середовища за функціями виховання фізичної культури студентів, визначені загальні про-

відні принципи виховання фізичної культури студентів, зокрема: принцип гармонійного (ціннісного) розвитку особистості, принцип прогностичності, принцип оздоровчої спрямованості, принцип природодоцільності та культуровідповідності в навчанні.

Принцип гармонійного (ціннісного) розвитку особистості передбачає розширення морально-ціннісних орієнтацій на здоровий спосіб життя, усвідомлення студентом себе як особистості, формування позитивного емоційного досвіду, підґрунтя якого є потреба особистісного зростання, самовдосконалення, саморозвитку, прагнення до здорового способу життя. Цей принцип надає змогу висунення на перший план доступних близьких мотивів і цілей особистісного характеру, що мають короткий термін реалізації в життєдіяльності студентів: отримання задоволення від фізкультурно-оздоровчої діяльності, поліпшення самопочуття, зростання працездатності, що зміцнює їхню впевненість у собі, підвищує інтерес і мотивацію до здорового способу життя та поліпшення здоров'я.

Застосування принципу прогностичності для виховання фізичної культури студентів вимагає необхідності включення таких спеціальних знань, умінь і навичок, які стануть при нагоді впродовж життя, зокрема під час виконання професійних обов'язків. Цей принцип доцільно використовувати й у процесі визначення послідовності конкретних видів здоров'яспрямованої діяльності студентів для забезпечення прогнозованого підвищення рівнів сформованості фізичної культури студентів.

Принцип оздоровчої спрямованості характеризується формуванням індивідуального фізичного ідеалу сучасної особистості, високим рівнем мотивації студентської молоді до поліпшення здоров'я та здорового способу життя, засвоєння студентами теоретичних знань у галузі сучасних спеціальних технологій теорії та методики фізичної культури, підвищення функціональних можливостей організму, зниження захворюваності, формуванням прикладних умінь і навичок, що сприяють успішній підготовці до майбутньої професійної діяльності.

Принцип природодоцільності та культуровідповідності в навчанні передбачає обов'язкове врахування конкретного періоду становлення особистості, загального стану фізичного, психічного, соціального й духовного здоров'я, інтересів і життєвих потреб студентів, враховує їхні вікові та індивідуальні особливості фізичного й психічного розвитку. Він містить у собі сукупність культурологічних знань; умінь

і навичок відтворювати соціокультурний шар існування; володіння способами створення нових культурних цінностей; досвід емоційно-ціннісних відносин до культури та її складових.

Отож визначені нами провідні принципи здоров'язберігаючого освітнього середовища виховання фізичної культури студентів передбачають успішну реалізацію розвитку їхніх здібностей, особистісних якостей, необхідних для життя в глобальному світі й демократичному суспільстві, задоволення потреб у свободі, культурній ідентифікації, самореалізації, збереженні життя, здоров'я, моральності й духовності.

У процесі фізичного виховання під час створення здоров'язберігаючого освітнього середовища його специфічними засобами, формами та методами можна комплексно розв'язувати завдання розумового, морального, естетичного, військово-патріотичного, валеологічного виховання, формувати особистість на національних спортивних традиціях українського народу. Фізичне виховання треба використовувати і як базу, на якій формується уявлення молоді людини про здоровий спосіб життя, виховується потреба та звичка до щоденних занять фізичними вправами.

Розглядаючи якість сучасного фізичного виховання, ми повинні враховувати, що керуючий вплив безпосередньо на особистість не завжди виявляється продуктивним, а є реакцією на досить поширені у фізкультурно-педагогічній діяльності директивні методи управління, може бути як очікувана зразкова, так і небажана девіантна поведінка молодих людей.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, здоров'язберігаюче освітнє середовище набуває особистісної цінності для кожного студента, допомагає зосередити увагу процесу формування ціннісного ставлення до здоров'я на конкретних проблемах студентського колективу ЗВО, відповідає уявленням про зміст виховання як систему цінностей і сприяє прилученню студентів до цінності здоров'я, вимагає використання сучасних активних й інтерактивних методів навчання та виховання для прилучення студентської молоді до цінності здоров'я й набуття життєвих навичок, особистісного досвіду в контексті формування ціннісного ставлення до здоров'я, його збереження та зміцнення.

Особливістю здоров'язберігаючого освітнього середовища у формуванні фізичної культури студентів є сукупність планованих освітніх дій і заходів, зосереджених на збереженні й зміцненні здоров'я сту-

дентів шляхом сприяння формуванню в них ціннісного ставлення до власного здоров'я та здорового способу життя.

Перспективою наших подальших наукових розвідок є створення та впровадження педагогічної системи здоров'язберігаючого освітнього середовища щодо виховання фізичної культури студентів у ЗВО.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бех І.Д. Вибрані наукові праці. Виховання особистості. Т. 1. Чернівці: Букрек, 2015. 840 с.
2. Єжова О.О. Теоретичні і методичні засади формування ціннісного ставлення до здоров'я в учнів професійно-технічних навчальних закладів: дис. ... д. пед. н.: спец. 13.00.07 «Теорія та методика виховання». К., 2013. 490 с.
3. Мануйлов Ю.С. Средовой подход в воспитании. Педагогика. 2000. № 7. С. 36–41.
4. Новикова Л.И. Самоуправление в школьном коллективе. М.: Знание, 1988. 80 с.
5. Приходченко К.І. Педагогічні основи формування творчого освітньо-виховного середовища в загальноосвітніх навчальних закладах гуманітарного профілю: автореф. дис. ... д. пед. н.: спец. 13.00.07 «Теорія та методика виховання». Луганськ, 2008. 45 с.
6. Сичов С.О. Теоретико-методичні засади прилучення студентської молоді до цінностей фізичної культури: дис. ... д. пед. н.: спец. 13.00.07 «Теорія та методика виховання». К., 2013. 487 с.
7. Смирнов Н. К. Руководство по здоровьесберегающей педагогике. Технологии здоровьесберегающего образования. М.: АРКТИ, 2008. 288 с.
8. Франчук Т.Й. Цілісний освітній простір: педагогічні основи його формування: монографія. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2009. 244 с.
9. Шендрік І.Г. Самореализация личности в контексте проектирования образования. Педагогика. 2004. № 4. С. 36–42.

УДК 372

ГРА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Гордій Н.М., к. пед. н., доцент,
доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти
*Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка*

Корякіна І.В., к. пед. н., доцент,
доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти
*Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка*

Дмитренко А.П., асистент,
аспірант кафедри теорії і методики дошкільної освіти
*Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка*

У статті розглянуто питання розвитку комунікативної компетентності дітей дошкільного віку у процесі ігрової діяльності. Дошкільний вік науковці визначають як період фактичного становлення особистості, закладання основ її культури, розвитку комунікативної компетентності. Висвітлено теоретичні аспекти та методичні рекомендації в контексті сучасної парадигми становлення дитячої особистості в процесі ігрової діяльності.

Ключові слова: діти дошкільного віку, ігрова діяльність, комунікативна компетентність, педагогічні умови.

В статье рассматривается вопрос развития коммуникативной компетентности детей дошкольного возраста в процессе игровой деятельности. Дошкольный возраст определяется исследователями как период фактического становления личности, создания основ ее культуры, развития коммуникативной компетентности. Освещаются теоретические аспекты и методические рекомендации в контексте современной парадигмы становления детской личности в процессе игровой деятельности.

Ключевые слова: дети дошкольного возраста, игровая деятельность, коммуникативная компетентность, педагогические условия.